

Op Stapel 2019-08

12 april 2019

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Had u graag zelf de tekst van het ontwerpdecreet of -besluit nagelezen?
Laat het weten aan:

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Personeel:** bekwaamheidsbewijzen (onder meer)

Ontwerp-BVR tot wijziging van de regelgeving betreffende de bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen van de personeelsleden van de onderwijsinstellingen voor gewoon basisonderwijs en buitengewoon onderwijs

De directe aanleiding om het besluit te actualiseren is het decreet van 4 mei 2018 *betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten*.

De benamingen van de nieuwe lerarenopleidingen worden ingevoegd: de educatieve bachelor (in het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs), de educatieve master (voor secundair onderwijs en in de kunsten) en het educatief graduaat in het secundair onderwijs.

Voor het ambt van **kleuteronderwijzer** en **kleuteronderwijzer ASV** worden de *educatieve bachelor in het kleuteronderwijs* en de *educatieve bachelor in het lager onderwijs aangevuld met het diploma van de voortgezette lerarenopleiding kleuteronderwijs* toegevoegd aan de lijst van de vereiste bekwaamheidsbewijzen (VE); de *educatieve bachelor in het lager onderwijs* en de *educatieve bachelor in het secundair onderwijs aangevuld met het diploma van de voortgezette lerarenopleiding lager onderwijs* worden toegevoegd aan de lijst van de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen (VO).

Voor het ambt van **onderwijzer** en **onderwijzer ASV** worden de *educatieve bachelor in het lager onderwijs*, de *educatieve bachelor in het kleuteronderwijs aangevuld met het diploma van de voortgezette lerarenopleiding lager onderwijs* en de *educatieve bachelor in het secundair onderwijs aangevuld met het diploma van de voortgezette lerarenopleiding lager onderwijs* toegevoegd aan de lijst van de VE; de *educatieve bachelor in het kleuteronderwijs* en de *educatieve bachelor in het secundair onderwijs* worden toegevoegd aan de lijst van de VO.

De nieuwe diploma's educatieve master, educatieve bachelor en educatief graduaat gelden verder als BPB, bewijs pedagogische bekwaamheid (waar een bekwaamheidsbewijs bestaat uit een basisdiploma + BPB). Waar het basisdiploma wordt gedefinieerd als een diploma van '**ten minste master**', '**ten minste bachelor**' of '**ten minste HSO**', valt de educatieve master ook dááronder (de educatieve master is dus zowel BPB als, eventueel, basisdiploma). Waar het basisdiploma wordt gedefinieerd als een diploma van '**ten minste bachelor**', '**ten minste HSO**' of '**HOKT**', vallen de educatieve bachelor en het educatief graduaat ook dááronder (ook de educatieve bachelor en het educatief graduaat zijn dus zowel BPB als, eventueel, basisdiploma).

In het **buitengewoon secundair onderwijs** wordt de lesbevoegdheid van de educatieve bachelor in het secundair onderwijs en het educatief graduaat in het secundair onderwijs bepaald door de onderwijsvakken die tijdens de opleiding werden gevolgd, de lesbevoegdheid van de educatieve master door de vakdidactiek(en) die in de opleiding werd(en) gevolgd. We gaan daar in dit bestek niet verder op in.

In het basisonderwijs heeft de houder van het diploma van *educatieve master met vakdidactiek lichamelijke opvoeding* een VO voor het ambt van leermeester lichamelijke opvoeding en leermeester ASV, specialiteit lichamelijke opvoeding.

Verder zijn er de obligate actualiseringen: toevoeging van ‘vergeten’ of ‘nieuwe’ studiebewijzen, waarvan de markantste: de toevoeging van het certificaat opleiding zorgkundige en het certificaat opleiding verzorgende als VO voor de ambten **kinderverzorger in het gewoon kleuteronderwijs** en **kinderverzorger tehuis GO!** en enkele diploma’s, maar ook certificaten uit het volwassenenonderwijs (gecombineerd met een BPB en 3 jaar nuttige ervaring), als VE voor de vakken **BGV OV3 – Verkoop- en kantoortechnieken**, **BGV OV3 – Verzorging** en **BGV OV3 – Huishoudkunde** in het buitengewoon secundair onderwijs.

De wijzigingen gaan in op 1 september 2019.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met de aanpassingen en toevoegingen aan de bekwaamheidsbewijzen binnen de contouren van het stelsel zoals het nu bestaat.

Het GO! heeft al herhaaldelijk aangedrongen op een grondige evaluatie, met het oog op een eenvoudiger en transparanter stelsel. Het GO! betreurt dat de overheid ook nu, bij de implementatie van de nieuwe educatieve graduaat, bachelors en masters, de gelegenheid tot zo’n evaluatie niet te baat heeft genomen.

Ontwerp-BVR tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 1989 tot vaststelling en indeling van de ambten van de leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel van instellingen voor secundair onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juni 1989 betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen, het prestatiestelsel en de bezoldigingsregeling in het secundair onderwijs

De wijzigingen aan het *ambtenbesluit* zijn van louter technische aard. Zo wordt gepreciseerd dat het besluit ook van toepassing is op de (autonome) centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs.

De directe aanleiding om het besluit *bekwaamheidsbewijzen* te actualiseren is het decreet van 4 mei 2018 *betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten*.

Verder gaat het om actualiseringen: toevoegingen van wat ontbrak of van nieuwe diploma’s en diplomabenaamingen.

De benamingen van de nieuwe lerarenopleidingen worden ingevoegd: de educatieve bachelor (in het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en het secundair onderwijs), de educatieve master (voor secundair onderwijs en in de kunsten) en het educatief graduaat in het secundair onderwijs.

Een bekwaamheidsbewijs – vereist (VE), voldoende geacht (VO) of ander (AND) – bestaat uit een (vaktechnisch) basisdiploma en (doorgaans) een BPB (bewijs pedagogische bekwaamheid). De nieuwe diploma’s educatieve master, educatieve bachelor in het secundair onderwijs en educatief graduaat in het secundair onderwijs gelden als BPB; bij de VO gelden ook het diploma

van educatieve bachelor in het lager onderwijs en educatieve bachelor in het kleuteronderwijs (net als hun 'voorgangers') als BPB.

De educatieve master valt daarenboven onder de definitie van **'ten minste master', 'ten minste bachelor', 'HOKT'** en **'ten minste HSO'** (als basisdiploma) en kan dus, tegelijk BPB en, eventueel, basisdiploma, op zich een volwaardig bekwaamheidsbewijs zijn.

De educatieve bachelor en het educatief graduaat vallen onder de definitie van **'ten minste bachelor', 'HOKT'** en **'ten minste HSO'** (als basisdiploma) en kunnen dus, tegelijk BPB en, eventueel, basisdiploma, op zich een volwaardig bekwaamheidsbewijs zijn.

De lesbevoegdheid (VE) van de educatieve bachelor in het secundair onderwijs en het educatief graduaat in het secundair onderwijs wordt bepaald door de onderwijsvakken die tijdens de opleiding werden gevolgd; die van de educatieve master door de vakdidactiek(en) die in de opleiding werd(en) gevolgd. Dat laatste heeft enige consequenties: van de masterdiploma's die worden uitgereikt vanaf het academiejaar 2023-24, levert enkel de **educatieve** master (voor die vakken waarvoor in de opleiding de betrokken vakdidactiek werd gevolgd) nog een VE op voor de algemene vakken en de gelijknamige technische/praktische vakken in de derde graad van het ASO, TSO en KSO. Een educatieve bachelor die zijn vakkennis uitdiept door een **domein**master te volgen waarvan het diploma na 2022-23 wordt uitgereikt, zal daarmee geen VE (wel een VO) verwerven voor de derde graad. Wil hij toch een VE, dan zal hij moeten kiezen voor een **educatieve** masteropleiding, of hij zal, in aanvulling op zijn domeinmasteropleiding, een **verkorte** educatieve masteropleiding moeten volgen. De toelichting (voor de Vlaamse Regering) bij het besluit zegt er (*tongue in cheek?*) bij dat die regeling kan worden bijgestuurd, mocht het lerarentekort daartoe nopen.

De benaming van de onderwijsvakken in de nieuwe educatieve bacheloropleiding zijn nagenoeg dezelfde als voor de vroegere opleiding *bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs*. Er is in principe dan ook geen verschil in lesbevoegdheid (VE voor de gerelateerde algemene vakken in de eerste en tweede graad ASO-TSO-KSO-BSO en de derde graad BSO; voor technisch/praktische vakken in de eerste graad, de tweede graad ASO-TSO-KSO-BSO en de derde graad BSO (sporadisch ook in de derde graad ASO-TSO-KSO)).

Nieuwigheden zijn:

- het nieuwe onderwijsvak *bedrijfsorganisatie* (voorheen: handel-burotica). Dat levert een VE op voor TV/PV boekhouding, TV/PV toegepaste economie, TV/PV verkoop, TV/PV kantoortechnieken en TV/PV handel. Het onderwijsvak *economie* levert een VE op voor TV/PV boekhouding, AV economie, TV/PV toegepaste economie, AV socio-economische initiatie en TV/PV handel;
- het nieuwe onderwijsvak *gezondheidsopvoeding* levert dezelfde lesbevoegdheid op als zijn voorganger voeding-verzorging;
- het nieuwe onderwijsvak *Nederlands niet-thuistaal* is een VE voor AV Nederlands voor nieuwkomers.

De educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs (VKS 5), voor de instromers met een diploma secundair onderwijs en beroepservaring in een praktijkvak/technisch vak (zie [Op Stapel 2019-07](#) van 1 april 2019), leidt tot een VE voor het betrokken technisch/praktisch vak (het educatief graduaat dans leidt tot een VE voor het betrokken kunstvak/praktisch vak) in heel het secundair onderwijs. Het diploma van educatief graduaat is verder een VO in heel het

secundair onderwijs voor algemene vakken (op de derde graad ASO-TSO-KSO na) en voor technische/kunst/praktische vakken. De lesbevoegdheid wordt enkel nog bepaald door (de gevolgde onderwijsvakken in) het educatief graduaat: bijkomende voorwaarden (jaren nuttige ervaring, het gelopen traject in het secundair onderwijs) vallen weg, omdat zij instroomvoorwaarden geworden zijn voor de educatief graduaatsopleiding.

Ook dit nog: gezien de academisering van heel wat hogere kunstopleidingen kunnen ook personeelsleden van universiteiten deel uitmaken van de *commissie artistieke ervaring* in die gevallen waar de artistieke expertise nu eerder in een universiteit dan in een hogeschool aanwezig is.

De wijzigingen gaan in op 1 september 2019.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met de aanpassingen en toevoegingen aan de bekwaamheidsbewijzen binnen de contouren van het stelsel zoals het nu bestaat.

Het GO! heeft al herhaaldelijk aangedrongen op een grondige evaluatie, met het oog op een eenvoudiger en transparanter stelsel. Het GO! betreurt dat de overheid ook nu, bij de implementatie van de nieuwe educatieve graduaaten, bachelors en masters, de gelegenheid tot zo'n evaluatie niet te baat heeft genomen.

Dat leden van de overheidsdelegatie, nochtans stuk voor stuk specialisten ter zake, tijdens de onderhandelingen niet helemaal op dezelfde golflengte zaten bij het beantwoorden van vragen met betrekking tot de 'overgang' bij de invoering van de educatieve masters, illustreert (nogmaals) de pertinentie van die vraag om vereenvoudiging en grotere transparantie.

Ontwerp-BVR tot wijziging van de regelgeving betreffende de nuttige ervaring, de concordantie en de bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen in het volwassenenonderwijs

Het gaat om aanpassingen naar aanleiding van:

- nieuwe opleidingen/opleidingsprofielen met ingang van 1 september 2019: de opleidingen Stukadoorn en Vloerder-tegelzetter in het studiegebied **Afwerking bouw** (de bestaande opleiding Tegelzetter wordt er ambtshalve naar geconcordeerd); de opleiding Dekvloerlegger in het studiegebied **Ruwbouw**; de schrapping van bis-trajecten bij Grieks en Turks richtgraad 2 en toevoeging van Hongaars, Bulgaars en Fins richtgraad 2 in het studiegebied **Europese neventalen R1 en R2** en de schrapping van bis-trajecten bij Pools en Russisch richtgraad 2 en toevoeging van Bulgaars, Servisch-Kroatisch en Tsjechisch richtgraad 2 in het studiegebied **Slavische talen**;
- de uitrol van het decreet van 4 mei 2018 *betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten*. Een bekwaamheidsbewijs – vereist (VE), voldoende geacht (VO) of ander (AND) - bestaat uit een (vaktechnisch) basisdiploma en (doorgaans) een BPB (bewijs pedagogische bekwaamheid): de nieuwe diploma's educatieve master,

educatieve bachelor (kleuter, lager en secundair onderwijs)¹ en het educatief graduaat gelden als BPB. De lesbevoegdheid (VE) van de educatieve master wordt bepaald door de vakdidactiek(en) die in de opleiding werd(en) gevolgd; die van de educatieve bachelor en het educatief graduaat door de onderwijsvakken die in de opleiding werden gevolgd (maar de oefening wélk educatief graduaat nu precies onderwijsbevoegdheid geeft voor wélke opleiding of module in het volwassenenonderwijs, is nog niet afgerond). Er worden verder bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen vastgelegd voor het nieuwe ambt van stafmedewerker² en de salarisschalen (SS) voor adjunct-directeurs worden uitgebreid (SS 312 voor adjunct-directeurs ten minste bachelor 120 punten + BPB; SS 413 voor adjunct-directeurs ten minste bachelor 122 punten + BPB; SS 502 voor adjunct-directeurs ten minste master 130 punten + BPB en SS 540 voor adjunct-directeurs ten minste master 134 punten + BPB). Overbodig geworden bepalingen (bepalingen die verwijzen naar ambten in de lerarenopleiding en het hoger beroepsonderwijs) worden geschrapt;

- de jaarlijkse actualisering van de bijlagen: tot nog toe vergeten, of nieuw-uitgereikte, studiebewijzen worden toegevoegd (een aantal wijzigingen is voor het gewoon secundair onderwijs al in 2015 doorgevoerd); onterecht in de lijst opgenomen VE's worden geschrapt (voor de getroffen personeelsleden is in overgangsmaatregelen voorzien: concreet gaat het om personeelsleden die uiterlijk op 31 augustus 2019 benoemd, of in de loop van de laatste drie schooljaren tijdelijk aangesteld waren in, of belast waren met, een opdracht in de opleiding Breien of in de module AAV Nederlands Basis).

De wijzigingen gaan in op 1 september 2019.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met de aanpassingen en toevoegingen aan de bekwaamheidsbewijzen binnen de contouren van het stelsel zoals het nu bestaat.

Het GO! heeft al herhaaldelijk aangedrongen op een grondige evaluatie, met het oog op een eenvoudiger en transparanter stelsel. Het GO! betreurt dat de overheid ook nu, bij de implementatie van de nieuwe educatieve graduaaten, bachelors en masters, de gelegenheid tot zo'n evaluatie niet te baat heeft genomen.

Ontwerp-BVR tot wijziging van sommige bepalingen voor de personeelsleden van de academies voor deeltijds kunstonderwijs

Het gaat, onder meer, om de actualisering van de besluiten over de bekwaamheidsbewijzen.

De aanleiding is enerzijds het decreet van 4 mei 2018 *betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten* en anderzijds een bijsturing in het vakkenaanbod.

¹ Die komen in de plaats van de huidige professionele onderwijsbachelors: bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs, bachelor in het onderwijs: lager onderwijs en bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs.

² [Op Stapel 2018-22](#) van 13 juli 2018.

De benamingen van de nieuwe lerarenopleidingen worden ingevoegd: de educatieve bachelor in het kleuter-, lager en secundair onderwijs, de educatieve master voor secundair onderwijs en in de kunsten en het educatief graduaat in het secundair onderwijs. Een bekwaamheidsbewijs – vereist (VE), voldoende geacht (VO) of ander (AND) – bestaat uit een (vaktechnisch) basisdiploma en (doorgaans) een BPB (bewijs pedagogische bekwaamheid): de nieuwe diploma's educatieve master, educatieve bachelor (kleuter, lager en secundair onderwijs) en het educatief graduaat gelden als BPB. De lesbevoegdheid (VE) van de educatieve master wordt bepaald door de vakdidactiek(en) die tijdens de opleiding werd(en) gevolgd; die van het educatief graduaat en de educatieve bachelor door de onderwijsvakken die in de opleiding werden gevolgd

De educatieve master valt daarenboven onder de definitie van **'ten minste master'**, **'ten minste bachelor'** en **'ten minste HSO'** (als basisdiploma) en kan dus, tegelijk BPB en, eventueel, basisdiploma, op zich een volwaardig bekwaamheidsbewijs zijn.

De educatieve bachelor en het educatief graduaat vallen onder de definitie van **'ten minste bachelor'**, **'HOKT'** en **'ten minste HSO'** (als basisdiploma) en kunnen dus, tegelijk BPB en, eventueel, basisdiploma, op zich een volwaardig bekwaamheidsbewijs zijn.

In een aantal gevallen (als in de opleiding een plastisch, musisch of 'kunst'vak werd gevolgd) wordt de educatieve bachelor ook gelijkgesteld met een bekwaamheidsbewijs van het hoger kunstonderwijs van de eerste graad.

We kunnen in dit bestek (helaas?) niet in detail ingaan op de wijzigingen; er werd tot bij het afsluiten van de onderhandelingen nog volop *geretoucheerd*. We verwijzen dan ook graag door naar de besluiten en hun bijlagen zelf.

Er wordt voorzien in overgangsmaatregelen:

- voor personeelsleden die uiterlijk op 31 augustus 2019 benoemd zijn of in de loop van 2018-19 een aanstelling hadden voor, of belast waren met, het kunstvak groepsmusiceren vocaal klassiek of groepsmusiceren instrumentaal oude muziek en er vanaf 1 september 2019 niet meer over een VE voor beschikken;
- voor personeelsleden die uiterlijk op 31 augustus 2019 benoemd zijn of in de loop van 2018-19 een aanstelling hadden in, of belast waren met, het kunstvak atelier musical/muziektheater en vanaf 1 september 2019 niet meer over een VO beschikken voor het kunstvak atelier musical of atelier opera/muziektheater waarvoor ze een individuele concordantie kregen;
- voor personeelsleden die uiterlijk op 31 augustus 2018 benoemd waren of in de loop van 2015-16, 2016-17 of 2017-18 een aanstelling hadden voor, of belast waren met, het kunstvak voordracht en niet over een VE, c.q. VO, beschikken voor de kunstvakken woordlab of woordstudio waarnaar het vak ambtshalve geconcordeerd wordt;
- voor personeelsleden die uiterlijk op 31 augustus 2018 benoemd waren of in de loop van 2015-16, 2016-17 of 2017-18 een aanstelling hadden voor, of belast waren met, het kunstvak drama en niet over een VE, c.q. VO, beschikken voor de kunstvakken woordlab of woordstudio waarnaar het vak ambtshalve geconcordeerd wordt.

Naar aanleiding van wijzigingen aan vakbenamingen worden met ingang van 1 september 2019 ambtshalve geconcordeerd:

In het domein **Muziek**:

- het vak stemvorming naar het vak instrument: klassiek: stemvorming voor minderjarigen;
- het vak musical-muziektheater dans naar het vak musical dans;
- het vak musical-muziektheater drama naar het vak musical drama;
- het vak lyrische kunst naar het vak groepsmusiceren vocaal opera/muziektheater;
- het vak lyrische kunst naar het vak zang opera/muziektheater;
- het vak groepsmusiceren instrumentaal musical/muziektheater naar het vak groepsmusiceren instrumentaal musical;
- het vak experimentele muziek naar het vak live/studio electronics.

In het domein **Woordkunst-Drama**:

- het vak drama naar het vak woordlab;
- het vak drama naar het vak woordstudio;
- het vak voordracht naar het vak woordlab;
- het vak voordracht naar het vak woordstudio.

Overigens zijn er ook (met terugwerkende kracht) correcties aangebracht in het overzicht van de ambtshalve concordanties vanaf 1 september 2018 (zo was daarin klavecimbel vergeten en schortte er (technisch) wat met de benaming van de instrumenten waarnaar gitaar, slagwerk en luit werden geconcordeerd. We verwijzen u graag door naar de gewijzigde bijlagen bij het besluit van de Vlaamse regering van 1 september 2006 *betreffende de ambtshalve concordantie*.

Individuele concordanties zijn mogelijk (voor personeelsleden die er uiterlijk op 31 augustus 2019 vast benoemd voor waren of er in het schooljaar 2018-19 een tijdelijke aanstelling voor hadden of er tijdelijk mee belast waren):

- van het vak atelier musical/muziektheater naar het vak atelier musical;
- van het vak atelier musical/muziektheater naar het vak atelier opera/muziektheater;
- van het vak groepsmusiceren vocaal musical/muziektheater naar het vak groepsmusiceren vocaal musical;
- van het vak groepsmusiceren vocaal musical/muziektheater naar het vak groepsmusiceren vocaal opera/muziektheater;
- van het vak zang musical/muziektheater naar het vak zang musical;
- van het vak zang musical/muziektheater naar het vak zang opera/muziektheater;
- van het vak muziekgeschiedenis: musical/muziektheater naar het vak muziekgeschiedenis: musical;
- van het vak muziekgeschiedenis: musical/muziektheater naar het vak muziekgeschiedenis: opera/muziektheater;
- van het vak muziekcultuur: musical/muziektheater naar het vak muziekcultuur: musical;
- van het vak muziekcultuur: musical/muziektheater naar het vak muziekcultuur: opera/muziektheater.

De concordantieformulieren (voor de individuele concordanties) moeten uiterlijk op 15 september 2019 bij AGODI worden ingediend. Als zijn schoolbestuur heeft nagelaten een beslissing te nemen, kan het personeelslid bij AGODI gemotiveerd bezwaar aantekenen tot, uiterlijk, 5 oktober 2019.

In het besluit van de Vlaamse Regering van 27 mei 2011 *betreffende de regeling van de jaarlijkse vakantie voor de administratief medewerker en voor bepaalde personeelsleden van het administratief personeel* wordt gepreciseerd wat een **facultatieve vakantiedag** is voor het ondersteunend personeel in een academie: het gaat om de facultatieve vakantiedagen waarvan de academie er maximaal twee mag organiseren en, bovendien, in de betrokken vestigingsplaatsen, om de dagen waarop de lessen worden geschorst de dag voor, van en na parlaments-, provincieraads- en gemeentelijkraadsverkiezingen of volksraadplegingen, wanneer daarvoor de leslokalen worden gebruikt.

Tenzij waar anders vermeld, gaan de bepalingen in op 1 september 2019.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met de aanpassingen en toevoegingen aan de bekwaamheidsbewijzen binnen de contouren van het stelsel zoals het nu bestaat.

Het GO! heeft al herhaaldelijk aangedrongen op een grondige evaluatie, met het oog op een eenvoudiger en transparanter stelsel. Het GO! betreurt dat de overheid ook nu, bij de implementatie van de nieuwe educatieve graduatoren, bachelors en masters, de gelegenheid tot zo'n evaluatie niet te baat heeft genomen.